

Палий. – М.: ИНФРА-М, 2006. – 279 с.

7. Пушкар М.С. Креативний облік: (створення інформації для менеджерів): моногр. / М.С. Пушкар. – Тернопіль, Карт-бланш, 2006. – 334 с.

8. Хенсен Дон Р. Управлінський облік / Дон Р. Хенсен, Мерієн М. Моуєн, Небіл С. Еліас, Девід У. Сєнков; [пер. з англ. 5-го канад. вид. О. Григораша, О. Рахубовського, Н. Краснік та ін.]; наук. ред. пер. Н.П. Краснік. – К.: Міленіум, 2002. – 974 с.

9. Хорнгрен Ч.Т. Бухгалтерский учёт: управленческий аспект / Ч.Т. Хорнгрен, Дж. Фостер; [пер. с англ.; под ред. Я.В. Соколова]. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 416 с.

10. Atkinson A. Management Accounting / Anthony Atkinson, Rajiv D. Banker, Robert S. Kaplan, and S. Mark Young. - N.J.: Prentice-Hall International, 1997. – 724 p.

11. Haar A. Das Wesen der transistorischen Posten und Antizipationen und ihre Behandlung in der Buchhaltung und Bilanz / A. Haar. - Wien, 1926.

УДК 657.471

ПЛАНУВАННЯ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ З РЕАЛЬНИМ ВРАХУВАННЯМ ЧИННИКА ЧАСУ

Скворцов І.Б., Загорецька О.Я., Завербна М.С., Швед Л.Р.

Встановлено основну причину неврахування чинника часу при плануванні витрат діяльності підприємства – неправильне розуміння “постійних витрат”. Обґрунтовано, що основна сутність постійних витрат полягає не в тому, що вони не залежать від обсягів виготовленої продукції, а в тому, що вони залежать від часу. Запропоновано як цю залежність можна враховувати при плануванні діяльності підприємства.

Ключові слова: *планування витрат, постійні витрати, чинник часу, розподіл умовно-постійних витрат, оплата праці, константні економічні показники.*

На перший погляд здається, що планувати ми всі вміємо, оскільки головною відмінністю радянської системи господарювання була її плановість. Якщо бути об’єктивним, то треба відмітити, що дійсно в той період було багато зроблено як с позицій теоретичного осмислення, так і практичного застосування комплексної системи планування. В створенні такої системи планування немає нічого поганого. Це підтверджується тим, що в окремих розвинених країнах і до тепер використовуються елементи п’ятирічного планування (Південна Корея і ін.), планування міжгалузевих балансів, яке також фактично було започатковано в Радянському Союзі тощо. Але поряд з цим, в тодішній системі планування спостерігались і відповідні недоліки, які значною мірою “перейшли” в сучасні методи планування діяльності підприємств, і на які ми практично не звертаємо уваги, оскільки звикли до них, тому що вони здаються нам природними й цілком обґрунтованими (як приклад можна назвати таке: чому в більшості розвинених країн заробітна плата планується і обґрунтовується відносно тижня, а в нас відносно місяця?).

Для того, щоб викрити основні недоліки, які були притаманні тодішній системі планування, треба розглянути основні методологічні засади, на яких ця система базувалась. Передусім треба відмітити, що з всіх функцій управління, які застосовують в сучасному менеджменті, перевага надавалась двом – плануванню і контролю. “План” для радянського керівника це було щось “святе”, що він мав виконати “любою ціною”, оскільки від цього залежала вся його кар’єра. Відповідно під план створювалась і вся система контролю. Така система контролю базувалась на об’єктивних показниках, які визначаються в бухгалтерській звітності. Тому очевидним та логічним є створення

системи планування і контролю, яка базується на календарних планових періодах – місяць, квартал і рік. Також логічним є те, що більшість економічних показників узгоджуються із цими плановими періодами (заробітна плата, амортизаційні відрахування тощо).

Перехід в Україні до ринкової економіки принципово змінює методологію планування. “План”, і планування загалом, фактично перетворюється в одну із функцій управління, тобто втрачається той фетишизм, який був притаманний цьому слову. Це пояснюється тим, що основною метою управління діяльністю підприємства є не виконання плану, а досягнення відповідних кінцевих результатів – досягнення заданого рівня прибутковості, вихід або захоплення ринку шляхом підвищення якості продукції і зменшення її ціни тощо. Тобто “план” є одним із елементів системи управління діяльністю підприємства, який має сприяти досягненню кінцевої мети.

Зміна методологічних підходів до систем планування і управління загалом викликало відповідні зміни і в реалізації контрольних функцій. Наслідками таких перемін можна назвати те, що виникла потреба у створенні управлінського обліку. Цей облік принципово відрізняється від класичного тим, що метою бухгалтерського обліку є встановлення всіх показників, які були отримані за попередній плановий період, тобто контрольна функція, а метою управлінського обліку є встановлення планових показників на майбутнє.

Зміна мети обліку і спрямування оцінювання показників діяльності підприємства не в минуле (ретроспективу), а на майбутнє (перспективу) викликало відповідні зміни і в формуванні системи показників, які б давали можливість реалізувати цей підхід – перспективне планування. Оскільки діяльність будь-якого підприємства, особливо в ринкових умовах, характеризується значними змінами (динамізмом), тому для реалізації цього підходу виникла потреба у зміні групування всіх витрат, які виникають на підприємстві. В бухгалтерському обліку класичним групуванням вважалось два види – “за елементами” і “за статтями” витрат. Недоліком цих групувань є те, що вони не дають змогу обґрунтовано планувати величину отриманого прибутку. Це пояснюється тим, що прибуток змінюється не пропорційно до змін обсягу виготовленої і реалізованої продукції (як планувалось в радянський період, а значною мірою використовується і тепер при плануванні грошових потоків), оскільки на цей процес впливає дія ефекту “операційного важелю”. Врахувати цей ефект можна тільки шляхом виділення “постійних” і “змінних” витрат.

Розподіл витрат на постійні і змінні важливий не тільки з позицій визначення окремих економічних показників але й в методологічному плані – хоча багато економістів не звернули на це уваги (ну, запропонували ще один вид розподілу витрат, ну та й що з того?). Важливість такого розподілу полягає в тому, що динамічні економічні процеси важко порівнювати і аналізувати, оскільки все змінюється. В різних науках (особливо фізиці) вже давно зрозуміли, що цю проблему найкраще можна вирішити шляхом правильного вибору бази порівняння, яка має мати константне (постійне) значення. Так, наприклад, переміщення людей, машин і механізмів розглядають відносно Землі, яка є найбільш сталим елементом відносно цих рухів. Тому в економіці також треба створювати відповідну “систему константних показників і процесів”, відносно яких можна досліджувати динамічні явища і процеси.

Мета статті – створення методу розподілу умовно-постійних витрат, який би в найбільшій мірі враховував чинник часу, що створювало б умови для об’єктивного планування діяльності підприємства.

Якщо проаналізувати більшість літературних джерел, то можна прийти до висновку, що в них однобічно розглядають постійні і змінні витрати, оскільки звертають увагу тільки на одну властивість (і то – не основну). У більшості випадків вживають приблизно таку фразу, що постійні витрати це такі, які не залежать від обсягів виготовленої продукції [1, 2, 3, 4]. Помилковість цього визначення полягає в тому, що завданням науки є не встановлення явищ, які не залежать одне від одного, а, навпаки, визначати зв’язки, які існують між ними, і описувати ці зв’язки відповідними (бажано функціональними) залежностями.

Нами пропонуються такі визначення цих понять [5, с. 243]:

-умовно-постійні витрати – це такі, які не залежать від обсягу виробництва, а залежать від часу;

-умовно-змінні витрати залежать від обсягу виробництва і не залежать від часу.

Для того щоб обґрунтувати твердження, що умовно-постійні витрати залежать від часу, розглянемо два приклади.

Перший полягає в тому, що треба дослідити сутність елементів, які утворюють ці витрати. Річні умовно-постійні витрати складаються із таких основних елементів [6, с.154]:

$$\Pi_{\text{упв}} = \Pi_a + \Pi_{\text{зп}'} + \Pi_{\text{м}'} + \Pi_{\text{ор}}, \quad (1)$$

де Π_a – річні амортизаційні відрахування; $\Pi_{\text{зп}'}$ – річна заробітна плата погодинників; $\Pi_{\text{м}'}$ – річні витрати на допоміжні матеріали; $\Pi_{\text{ор}}$ – річна орендна плата.

Амортизаційні відрахування (норма амортизації) залежить від терміну експлуатації основних засобів. Зарплата погодинників очевидно також залежить від часу. Витрати на допоміжні матеріали складаються із таких основних елементів: витрати на спецодяг, матеріали з охорони праці (вогнегасники, пожежні щити тощо), канцтовари і енергоносії (вода, каналізація, електрика, тепло тощо), які не використовуються на технологічні потреби. Спецодяг видається працівникам на відповідний термін (існують нормативи) без врахування того, як працює конкретний робітник – дає дві, півтори чи одну норму, тобто без врахування кількості виготовленої продукції, а в залежності тільки від часу. Вогнегасники можна експлуатувати тільки протягом відповідного терміну, а оплата на тепло залежить головним чином від тривалості опалювального періоду тощо. І загальна сума орендної плати залежить тільки від тривалості її використання.

Другий приклад полягає на розрахунку економічної ефективності від скорочення термінів будівництва об'єктів.

Треба відмітити, що ще в радянський період було розуміння того, що умовно-постійні витрати залежать від часу. Найбільше цю залежність використовували в галузі “Будівництво”. Це пояснюється тим, що специфікою цієї галузі є те, що тривалість виготовлення будівельної продукції – будівництво будівель і споруд – займає тривалий час (декілька років). Внаслідок цього як використовуються умовно-постійні витрати за часом видно найбільш очевидно.

Для розрахунку економічної ефективності від скорочення терміну будівництва будь-якого промислового підприємства рекомендували враховувати два види ефектів [7, с. 516]:

для народного господарства (тепер цей ефект треба називати “для власника”)

$$E_{\text{нг}} = \Phi \cdot E_n \cdot (T_n - T_{\text{ф}}) = \text{Пр} \cdot (T_n - T_{\text{ф}}), \quad (2)$$

де Φ – основні фонди, які вводяться в експлуатацію; E_n – нормативний коефіцієнт загальної ефективності (тепер це можна назвати “коефіцієнт прибутковості основних засобів”) для цієї галузі; T_n і $T_{\text{ф}}$ – нормативний (договірний) і фактичний термін будівництва; Пр – прибуток, який отримуватимуть від експлуатації цього підприємства;

для виконавця робіт (будівельної організації)

$$E_{\text{бо}} = H_y \cdot (1 - T_{\text{ф}}/T_n), \quad (3)$$

де H_y – умовно-постійна частина накладних витрат (фактично це становить основну величину умовно-постійних витрат).

Сутність першого ефекту очевидна, оскільки якщо будівельники побудують підприємство, наприклад, на три місяці швидше від нормативного (договірного) терміну, то власник підприємства (в радянський період це держава) отримуватиме додатковий прибуток протягом цих трьох місяців, що фактично відповідає виразу (2).

Сутність другого ефекту дещо складніша. Але спрощено її можна пояснити так. Припустимо, що будівельна організація будує тільки це підприємство, після закінчення якого вона почне будувати інше. В процесі будівництва всі постійні витрати (як і всі змінні) в бухгалтерії будуть відносити на цей об'єкт. Якщо його будівництво скоротити на три місяці, то всі постійні витрати (зарплату погодинників, амортизацію, на невиробничі енергоносії тощо) будуть відносити не на це підприємство (оскільки цей об'єкт вже здано власнику в експлуатацію), а на нове наступне. Внаслідок цього утворюється економія умовно-постійних витрат, яка відповідає сумі недоотриманої протягом цих трьох місяців зарплати погодинників, амортизаційних відрахувань і інших складових умовно-постійних витрат, оскільки ці витрати входять в собівартість побудованого підприємства.

Можна зробити такий попередній висновок: не можна стверджувати, що серед економістів не

існує розуміння того, що умовно-постійні витрати залежать від часу; проте це розуміння, на жаль, надзвичайно обмежене, оскільки в практичній діяльності цей зв'язок майже не застосовується (а в теперішній економічній літературі таке використання цього зв'язку, яке було навіть в радянський період, практично відсутнє).

Перехід в Україні на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку внесло багато позитивних елементів в планування і контролювання діяльності підприємства. Введено поняття “нормальна потужність підприємства”, відносно якої пропонується розподіляти постійні витрати, а останні запропоновано поділяти на “розподілені” і “нерозподілені” тощо.

Проте існують окремі рудименти, які привносяться з минулого, що негативно впливають на правильність прийнятих рішень. А причиною такого нерозуміння цих рудиментів є неправильне врахування чинника часу. Спрощено це можна пояснити так. Основними вимірниками часу в економіці є місяць, квартал і рік. Це пояснюється тим, що на ці планові періоди виконується бухгалтерська звітність, яка визначає основні показники діяльності підприємства. Якщо проводити аналогію, то така звітність нагадує систему різноманітних вимірювальних приладів, якими користуються в природничих науках для дослідження будь-якого процесу. Але на цьому аналогія практично і закінчується, оскільки в природничих науках основним вимірником часу є “секунда”, яка є константною величиною відносно часу, а місяці мають саму різну тривалість – від 17 робочих днів (а в окремі роки і менше) і до 25 – 27, тобто різну тривалість часу. Все це негативно впливає на об'єктивність відтворення реального економічного процесу.

До найбільш важливих економічних процесів, які впливають на об'єктивність відтворення реального виробничого процесу на підприємствах, відносяться нарахування почасової заробітної плати і амортизаційних відрахувань, які є найбільш вагомими елементами умовно-постійних витрат.

Теоретично в Україні тепер застосовують дві основні форми оплати праці – відрядну і почасову. Сутність відрядної полягає в тому, що вона залежить від обсягу виконаної роботи, а почасової – від кількості відпрацьованих годин. Але в дійсності почасова оплата в колишньому Радянському Союзі, а тепер в Україні, для керівників, спеціалістів і службовців ніколи такою не була, оскільки вона практично не залежала від кількості відпрацьованих годин. Це пояснюється тим, що для них застосовувалась *форма оплати*, яку слід назвати “*посадово-окладна*”. Сутність цієї форми полягає в тому, що цим працівникам встановлюють розмір місячної платні в залежності від посади, яку вони обіймають [4, с. 379]. А це призводить до того, що такі працівники будуть отримувати ту саму заробітну плату за місяць, у якому може бути 17 і 25 робочих днів. Очевидно, що час у такому разі практично не береться до уваги.

У економічно розвинених країнах “посадово-окладну систему” оплати праці відносять до почасової форми. Виникає логічне питання, а яка причина цього протиріччя? Сутність його полягає в тому, що в таких країнах дійсно здійснюється оплата праці в залежності від відпрацьованих годин, тільки не протягом місяця, а за тиждень, оскільки посадові оклади і всі форми оплати праці в них здійснюються виключно відносно “тижня”. Перевагою цього виду оплати праці є те, що тривалість тижня є сталою величиною, тобто об'єктивним показником тривалості часу.

Недоліком посадово-окладної місячної оплати праці, яку застосовують в Україні, є те, що всі ці витрати відносять на собівартість виготовленої продукції. І навіть коли підприємство рівномірно виготовляє продукцію (конвеєрне виробництво), то на ньому в окремі місяці, з малою кількістю робочих днів, може спостерігатись навіть збиткова робота, а в інші, із збільшеною кількістю таких днів, утворюватиметься надприбуток. Тому, якщо здійснити в Україні перехід, наприклад, на тижневу оплату праці, як це виконується в більшості економічно розвинених країн, то це покращить розподіл умовно-постійних витрат, оскільки значно краще відбуватиметься врахування чинника часу. Але подібний вплив на показники діяльності підприємства має також місячний розподіл амортизаційних відрахувань та й інші елементи умовно-постійних витрат. Тому для того, щоб здійснювати теоретично обґрунтований розподіл умовно-постійних витрат з врахуванням чинника часу, необхідно, на нашу думку, застосовувати більш радикальні рішення.

Нами пропонується такі методичні підходи для розподілу умовно-постійних витрат з враху-

ванням чинника часу:

1) вимірювання часу здійснюється так:

- основними вимірниками тривалості часу є “рік” і “день” (на окремих підприємствах і для виконання більш точних розрахунків можна приймати “рік” і “година”);
- тривалість року складається з кількості робочих днів, а тривалість робочого дня, яка має бути сталою, – із відпрацьованих годин;
- всі інші планові періоди (місяць і квартал) є розрахунковими, тому їх тривалість визначається від кількості робочих днів;

б) використовується така вихідна інформація:

- продуктивність (обсяг) виготовлення продукції у натуральних одиницях вимірювання за день або рік;
- річні умовно-постійні витрати;
- ціна продукції і складові її елементи – умовно-постійні, умовно-змінні витрати і нормальний прибуток.

Знаючи ці показники, можна теоретично обґрунтовано розподіляти умовно-постійні витрати за часом. Для доведення цього твердження і для показу, які розбіжності існують між традиційним існуючим розподілом і запропонованим нами, розглянемо такий приклад.

Для наочності припустимо, що на підприємстві денний обсяг виготовленої продукції є сталою величиною (конвеєрне виробництво). Основні показники його діяльності і виготовленої на ньому продукції наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Показники діяльності підприємства і ціни виготовленої продукції

№ за порядком	Назва показників	Кількість		
		в окремому місяці		у році
1		мінімальна	максимальна	
	Робочі дні	17	23	247
2	Показники діяльності підприємства	Значення показника		
		денне	середньомісячне	річне
2.1	Продуктивність натуральна (н)*	100	2058	24700
2.2	Продуктивність вартісна (г)*	2000	41167	494000
2.3	Умовно-постійні витрати (УПВ), г	600	12350	148200
3	Цінові показники	УПВ	УЗВ	Пр.н
3.1	Складові елементи ціни, г/н	6	12	2
3.2	Ціна, г/н	20		

Примітка: * використовуються такі одиниці вимірювання:

н – абстрактна натуральна одиниця (в реальних умовах це може бути шт., т, літри тощо);

г – абстрактна грошова одиниця (в реальних умовах це може бути грн., долар, євро тощо).

Якщо відомі показники, що наведені у табл. 1, то розрахунок розподілу умовно-постійних витрат з врахуванням чинника часу (а не обсягу робіт як рекомендують в ПСБО) треба виконувати у такій послідовності.

1) Визначається натуральна продуктивність і обсяг реалізованої продукції за окремі місяці за виразами

$$P_{\text{міс.і}} = P_{\text{ден}} \cdot D_i, \quad (4)$$

$$P_{\text{реал.і}} = P_{\text{міс.і}} \cdot C_{\text{прод}}, \quad (5)$$

де $P_{\text{ден}}$ – денна продуктивність виготовлення продукції у натуральних одиницях вимірювання; D_i – кількість робочих днів в і-му місяці; $C_{\text{прод}}$ – ціна продукції.

2) Розраховується значення умовно-змінних витрат за окремі місяці

$$C_{\text{узв}} = C_{\text{узв}} \cdot P_{\text{міс.і}}, \quad (6)$$

де $C_{\text{узв}}$ – умовно-змінні витрати в складі ціни продукції.

3) Визначається значення умовно-постійних витрат з врахуванням чинника часу (запропоно-

вана методика) і без його врахування (існуюча методика)

$$P_{упв.і} = P_{упв.ден} \cdot D_i \quad (7)$$

де $P_{упв.ден}$ – умовно-постійні витрати, які приведені до денного значення;

$$P_{упв.і} = P_{упв.сер} \quad (8)$$

де $P_{упв.сер}$ – середньомісячне значення умовно-постійних витрат.

4) Значення місячного прибутку визначається за виразом

$$P_{пр.і} = P_{реал.і} - P_{узв.і} - P_{упв.і} \quad (9)$$

5) Рентабельність продукції за окремий місяць визначається за традиційним виразом як відношення прибутку до собівартості

$$R_{прод.і}^i = \frac{P_{пр.і}}{P_{узв.і} + P_{упв.і}} \times 100 \quad (10)$$

Якщо у ці вирази підставляти вихідні дані з табл. 1, то можна розрахувати усі ці показники. Результати розрахунків зведено в табл. 2.

Таблица 2

Розподіл умовно-постійних витрат і визначення прибутковості за окремі місяці (з мінімальною і максимальною кількістю робочих днів)

Назва показника і одиниць вимірювання	Позначення	Методика			
		існуюча		запропонована	
		Мінімальна кількість днів	Максимальна кількість днів	Мінімальна кількість днів	Максимальна кількість днів
Продуктивність натуральна, н	$P_{міс.і}$	1700	2300	1700	2300
Реалізація, г	$P_{реал.і}$	34000	46000	34000	46000
УЗВ, г	$P_{узв.і}$	20400	27600	20400	27600
УПВ, г	$P_{упв.і}$	12350	12350	10200	13800
Прибуток, г	$P_{пр.і}$	1250	6050	3400	4600
Рентабельність, %	$R_{прод.і}$	3,8	15,1	11,1	11,1

З табл. 2 видно, що традиційний розподіл умовно-постійних витрат, у якому не враховується чинник часу, не відповідає реальному процесу виготовлення продукції. Це пояснюється тим, що інтенсивність (продуктивність) виготовлення продукції на розглянутому підприємстві є сталою величиною, оскільки на ньому застосовується конвеєрне виробництво. Але прибутковість виготовленої продукції змінюється за окремі місяці майже в чотири рази, що зовсім не відповідає постійній денній ритмічності її виготовлення. Це протиріччя усувається, якщо застосувати запропоновану методику.

ВИСНОВКИ

Недоліком існуючих визначень умовно-постійних витрат є те, що в них не береться до уваги те, що вони залежать від чинника часу.

Місяць не можна розглядати як часовий період для планування економічних показників, оскільки він має різну тривалість (кількість робочих днів).

Існуючі методи розподілу умовно-постійних витрат, які не враховують чинник часу, а базуються на місячних витратах, не відповідають реальному економічному процесу виготовлення продукції. Найбільші помилки спостерігаються при визначенні прибутку і прибутковості виготовленої продукції.

Запропонований метод розподілу умовно-постійних витрат, який базується на врахуванні чинника часу, усуває ці недоліки і об'єктивно описує процес виготовлення продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гришко Н.В. Методологія управління витратами промислових підприємств (вугледобувна промисловість): моногр./ Н.В. Гришко. – Донецьк: ІЕП НАН України, 2009. – 403 с.
2. Панасюк В.М. Управління витратами виробництва/ В.М. Панасюк. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 118 с.
3. Данилюк М.О. Теорія і практика процесно – орієнтованого управління витратами/ М.О. Данилюк, В.Р. Лещір. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2001. – 248 с.
4. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник/ А.Г. Загородный, Г.Л. Вознюк. – Львів: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2005. – 714 с.
5. Скворцов І.Б. Ефективність інвестиційного процесу: методологія, методи і практика: моногр./ І.Б. Скворцов. – Львів: Видавництво НУ “Львівська політехніка”, 2003. – 312 с.
6. Скворцов І.Б. Парадокси, догми і реальність економічної теорії: мікроекономіка для економістів: моногр./ І.Б. Скворцов – Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2007. – 340 с.
7. Педан М.П. Економіка строительства: учеб. для вузов/ М.П. Педан. – М.: Стройиздат, 1987. – 571 с.

УДК 005.915:621.39

УПРАВЛЕНИЕ ДЕБИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТЬЮ
ТЕЛЕКОММУНИКАЦИОННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ*Швец Ю.Ю., Патрашук С.О.*

В статье приводится анализ дебиторской задолженности на примере телекоммуникационного предприятия Крымского филиала ПАО «Укртелеком», основными видами деятельности которого являются предоставление Интернет услуг, услуг мобильной, городской, междугородной и международной связи, обслуживание таксофонов и проводного радиовещания. А также разработка схемы уменьшения дебиторской задолженности для повышения эффективности деятельности данного предприятия за счет повышения ликвидности оборотных активов в целом.

Ключевые слова: дебиторская задолженность, телекоммуникационное предприятие, финансовый менеджмент, ликвидность, коэффициент оборачиваемости.

Одной из важнейших составных частей системы управления финансами телекоммуникационного предприятия является управление дебиторской задолженностью. Современный этап экономического развития Украины характеризуется значительным замедлением платежного оборота, вызывающим рост дебиторской задолженности на предприятиях. Поэтому важной задачей финансового менеджмента является эффективное управление дебиторской задолженностью, направленное на оптимизацию общего ее размера, структуры и обеспечение своевременной инкассации долга [1, с. 41].

Базой нашего исследования является Крымский филиал ПАО «Укртелеком», который является одним из 32 филиалов ПАО «Укртелеком» - крупнейшей компании Украины, предоставляющей полный спектр телекоммуникационных услуг во всех регионах страны.

Целью статьи является выявление особенностей дебиторской задолженности Крымского филиала ПАО «Укртелеком», анализ эффективности управления дебиторской задолженностью, разработка схемы уменьшения дебиторской задолженности с целью повышения финансовой устойчивости данного предприятия.

Для эффективного управления дебиторской задолженностью необходимо методически разобрать само понятие «дебиторская задолженность».